

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Belső farkas-utca 78. sz. alatt gr. BÁNYFI-ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, esztörtökön és szombaton délelben.
 Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.
 A „nyilvántartás”-i cikkek sora után 20 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:
 Központca, STEIN J. könyvkereskedése.

Köszvény, február 14.

(D) A „Gazetta Trans.” azon cikksorozatának, melyet ellenünk „Unionistii” cím alatt indított, III. és IV. cikkét vettük. E cikkek kellő mérséklettel s látszó jó szándékkal vannak írva, de engedje meg az író azon észrevételünket, hogy politikai álláspontjára nézve még mind csak légből lebeg.

Felfogásában egy fontos tévedés van: azt hiszi az író, hogy az unionisták egy párt, és ellenünk harczolva nagylelkűen kimondja, hogy „csak az unionistákkal van baja, és nem a magyar nemzettel.”

Szeretnők tudni, valjon van-e vagy egy román, a ki hinné, hogy lehet egyetlenegy magyar ember, a ki az ország s király által hozott törvényt megtagadja, és az uniót, mint jogilag nem létezőt tekintse?

Mi nemszoktunk a magyar nemzet nevében beszélni, győződjük azonban meg az unionista írója, hogy a mit az unionistákról mond, azt az egész magyar nemzet magára veszi; mert tiszteli a törvényt, és mi hirdetjük a mit Don Sylva énekel Lucában, hogy „nem áruló családunk.”

Vegyük ki magukat a tévedésből vagy sofismákból, s győződjenek meg, hogy a magyar nemzet az uniót jószántából föl nem adhatja; nem, mert Erdély képtelen az országos állásra, és nem adhatja föl, mert a magyar és székely nemzet, melynek ez országgrészben legrégibb részben vérrel szerzett birtoka soha abba bele nem egyezhetik, hogy sorsa felett egy oláh többség, vagy egy szász calculus minervae határozzon; mert a magyar nemzet soha sem akar oly néptöredékek befolyása alá esni, melyeknek tüzpontja e birodalom határain kívül esik.

A „Hermannstädter Ztg.” azon cikkében, mit közelebbi lapunkban ismertettünk, sőt magának az universitásnak az uralkodóhoz intézett feliratában a szász nemzet részéről egyenesen be van vallva, hogy ők közvetlenül az osztrák császársághoz tartozni akarnak, annyira vetemedtek már a szász journalisták, hogy még ő felsége azon intézkedését is hibáztatják, hogy a kancelláriát fölláttá a dualismus jelképeül.

Az „Unionistii” írója pedig IV. cikkében maga elismeri azt, a mit mi állítunk, „hogy az oláh nemzetiség tüzpontja Bukarest”; kimutatja IV. cikkében, hogy ha mi nem féltjük nemzetiségünket az oláhoktól, biz ők sem féltik tőlünk, mert ha van hét millió magyar, ám van hét millió oláh is. És ez igaz is, csak hogy ha e szám való, az öt millió oláh nem a magyar királyság, hanem a török császárság alá tartozik, és így a román nemzetiség biztosítására szolgál ugyan, de a politikai jogokat a nemzetiségi joggal összezevarni nem lehet, s az erdélyi és oláhországi románok közt politikai viszony nincs; míg mi Királyhágon inneni és tulnani magyarok egy politikai királyság alá tartozunk.

Feladhatjuk tehát mi valaha az uniót; majorisaltathatjuk-e mi magunkat két nemzettöredék által, melyek közül egyiknek központja Frankfurt, a másiknak Bukarest?

Minden nemzet tartozik saját történelmi és vérrel szerzett vívmánya iránt legalább annyi kötelességgel, hogy vérrel szerzett hazáját s ön magát önként ne adja másnak szolgásgába. Midőn a népet s benne sok nem magyart felszabadítottunk, nem azt akartuk, hogy a szolga és ur között szerepet csoréljunk, hanem vérrel szerzett hazánkat, s kötések által biztosított jogainkat megosztottuk az összes néppel, felállítva magunknak a királyságunk összetartása iránt, e nagy reformmal szükségelt biztosítást, melyet az unióban és a parlamentaris felelős kormányzásban helyezünk.

Azon intézkedés tehát nem valamely politikai viselkedés volt, hanem egy törvényhozásban kiművelt nemzet bölcs elhatározása, saját ezredéves országos határainak és jogainak biztosítására; oly intézkedés, melyet a koronás király bölcsessége ajánlott az ország törvényhozásának, s mit a belátó országképviselet örömmel és hódoló tisztelettel fogadott el.

Igy lett az unio a király és ország közös té-

nye, mely törvényné vált, törvényné, a mit porlázadások ellenében a magyar királyság soha el nem veszthetett.

Ne különítse tehát senki el az unionistákat a magyar nemzettől, mert nincs magyar, a ki a hozott törvényen árulást követne el; nincs magyar, a ki nem unionista mind addig, míg az 1848-ban legutóbb formulázott törvényhozás által netalán a kolozsvári 1-ső törvényezik valami módosulást nem szenvedend.

Világos tehát, hogy a mit az író az unionistákról mond, azt a magyar nemzetről, sőt mindazon más testvér nemzetiségekről mondja, a kik a jogfolytonosságot tartják az alkotmányos élet egyedüli biztosításának, a kik kellő érésttel bírnak megérteni mit tesz az, midőn egy ország jogait a koronától várja vissza!

Az „unionistii” írója fájdalom ezt nem érti. Azt mondja ugyan is ő, hogy „ők is a koronától várják jogaikat és pedig alkotmányos jogokat s nem alkotmányos jogok neve alatt kiváltságokat.” Azt hinné az ember az író e tételéből, hogy tehát ők is a törvényesség, az alkotmányosság, a jogfolytonosság álláspontján állanak; pedig a világért sem. Az „Unionistii” írója politikai bölcsességét e részben így állítja fel: „mi — (oláhok) — a korona alatt értjük az élő koronát, az uralkodó szent személyét, és az alkotmány neve alatt nem a historiai jogokat értjük. A historiai jog constitutiót föltételez, de melyik az a constitutio?”

E tételhez nem kell semmi commentar, a ki tudja, hogy itt ezer év óta egy alkotmányos magyar királyság áll fen, melynek koronája az uralkodó és nemzet fölségi hatalmának symboluma, s hol az apostoli királyság esküvel szentesítő keze a nemzet évezred óta folyvást fejlődő constitutiójának; a ki tudja, hogy korlátozott monarchiában a király (kit az „Unionistii” írója élő koronának nevez) éppen csak is kiváltságokat adhat, és éppen nem alkotmányos jogokat, mert ezek a király és nép közös actusai; az csak szánalommal nézhet azon politikai tapogatozásra, mely azt sem érti, mi a jog, és mi a kiváltság?

Mindenki tudja, hogy a valódi alkotmány az, mely a nép és uralkodó ház közötti kölcsönös szerződésen alapszik, s szerencsés azon nemzet, mely oly örökre élő koronát bir, melynek szentsége a nép és uralkodók újuló nemzedékeit folyvást kötelezi. Így fogtuk fel mi a szó értelmét, midőn azt mondtuk, hogy alkotmányunk helyreállítását a koronától várjuk.

E korona a szent István koronája, mely évezredes történelem és kötések megszeghetlen szentségével bir. Mi nem törtük össze e koronát, mi nem kiáltottunk ki köztársaságot; fénylik és ragyog az azon kötelező erejű kapocs gyanánt, mely minket az uralkodó házhoz csatol.

Önöknek is, kik a királyság földjén laknak, csak e sz. koronától van joguk üdvöket várni, és e korona jogait nem szabad összetéveszteniök. Mi tehát csak egy koronát s annak egy alkotmányos jogát ismerjük, s az „Unionistii” írójának felfogását egy élő koronáról oly tannak látjuk, a mi az európai államtudományban egészen ismeretlen. Azt a mit ő élő koronának nevez, azt az európai államtudomány uralkodónak nevezi, a ki vagy korlátolt, vagy önhatalmu monarchia. A korlátolt monarchia hatalmát a néptől vette, trónja az uralkodó ház és nép közti szerződésen alapszik, s a korona ezen kötések által birt hatalom jelvénye. Ez nem ad alkotmányt, hanem a létezőt a néppel egyetértve tartja fen vagy módosítja. Ilyen a magyar király. A korlátlan monarchia maga alkotó össze a népet, és uralkodik felette saját tetszése szerint. Kegyelmes akarataja szerint — mint ma a porosz király vagy francia császár — ad népének annyi alkotmányt, a mennyit jónak lát. Itt nem a korona, hanem az uralkodó áll előtérben. Itt a jog az uralkodóé, s a mit az atya adott, a gyermek visszaveheti.

Sajnáljuk tehát, hogy az „Unionistii” írójának az élő koronához kötött felfogásában a valódi alkotmányos érték s felfogás roppant hiányát kell látnunk.

Nó de hisz önök elégtételt vehetnek, mert hisz ma-holnap lesz egy congressusok, hol pompásan remonstrálhatnak az unionisták álláspontja ellen. Addig azonban még egypár észrevételt koczkáztatunk az ellenünk intézett „Unionistii” cikkek elméletére.

Ministerium vagy kancellária?

(D) Nem hittük, hogy valaha az udvar körében éppen magyar pártok tegyék föl ezt a kérdést, s általa a kiegyenlítés elé újabb akadályokat vessenek.

Oda jöttünk, hogy képzelhetlen dolgokat kell hallanunk. Komoly hírek mondják, hogy ama két kormányforma felett nagy vita foly a magyar befolyásos emberek közt, és hogy az államminister inkább hajlik a ministerialis, mint a kancelláriai formához.

Az államminister ezen hajlandóságát jól ki lehet magyarázni. Ő szabadelvű osztrák, s a felelős ministeri és parlamentar forma mellett küzdött Ausztriában. És hogy ha már ő felsége igazságos kívánsága szerint a magyar alkotmányos jogoknak vissza kell állíttatni, s így a dualismus — habár nem szoros értelemben — elismerendő: akkor Ausztria csak egy tarthatja fen felelős ministeri rendszert, ha a magyar királyságban is ezen rendszer lesz alkalmazva. De a magyar kancelláriai forma igen könnyen maga után vonhatja az osztrák parlamentarismus bukását. E szerint az államminister nézetpontját teljesen felfoghatjuk.

A mi már a két kormányforma kérdését Magyarországra nézve illeti, kérdésen kívül, hogy annak végsorsát nem az udvar körében forgó magyar diplomaták, hanem az országgyűlés döntöndi el. Ott pedig azt hisszük, általános többség lesz a ministeri forma mellett, minthogy Magyarország autonómiáját más forma által megőrizni nem lehet; vagy Ausztriában is el kell buknia a felelős ministeri rendszernek.

A mi pedig az országgyűlést magát illeti, e részben ugy a kancellária, mint a ministerium hívei csak teljes országgyűlést kívánnak, s így Erdély képviselői nélkül e nagy államkérdés el nem döltet.

Erdélyből a románok s szászok közül a ministerium-ellenes párt sok proselitát remélhet, mert a korlátozottsági forma mellett inkább nyitva maradnak a dissolutio utjai. S ez ösztönöznöi fogja ezen democrat ellemeket, habár a kancelláriai és nem parlamentar kormányzás egyenesen aristocraticus intézmény. De ez így megy nálunk az egykori aristocrat nemzet küzd a személyes jogegyenlőség mellett, és az akár helyhatósági, akár nemzeti kiváltságok ellen; miért ne érhetnők meg azt is, hogy az aristocrat nemzetnek kelljen küzdeni a rendi gyűlések s burocratai tekintélyek ellenében, a népképviselet és felelős ministeri forma mellett.

A mint ezen fontos viták felől a hírlapi tudósítások értesítenek, az udvar nem fog egyoldalulag határozni e fontos kérdésben, hanem meg fogja hallgatni az összehívandó országgyűlést, s ott válik el, melyik kormányforma fog véglegesen megállapíttatni?

Annyit világosan hirdetnek a lapok, hogy ő felsége határozottan sürgeti a magyar differenciál kiegyenlítését s a nemzet jogos kívánatainak eleget öhajt tenni.

Képzelhetjük, hogy nagy előhaladást tehetett a kiegyenlítés valószínűsége, midőn maga az államminister 1848 hoz hajlik, ezen állásponthoz, melyhez bizonyára az összes magyar és királyhágon tuli német elem ragaszkodik.

Azt hisszük tehát, hogy a kiegyenlítés előkérdései gyorsabb kifejtésnek indulandának, s e részben gyakorlati leendének a hírlapi tudósítások, sőt az országgyűlés összehívására is várva fogják várni az alkalmas időpontot.

Köszvény, február 15.

(O. B.) A lapoknak nemcsak komoly politikával, nemcsak a — fájdalom nálunk kevés megért, s izelhető gyümölcsöt termő — nemzetközi kérdésekkel foglalkozni, hanem kisérnie kell a felmerülő napi eseményeket is, s megemlíteni még azt is, ha ezen buskomoly, ezen politikai ridegség, ezen nemzeti elkeseredés, ezen szegény hazán kiterjedő sötétségben, az örömmek egy-egy csillámú sugara tűnik fel. Pedig most farsang van, midőn az emberek, vagy legalább a gondtalan, az életterhei alatt tul nem komolyodott fiatalság mulatni szokott, s a farsang gondtúl vigalmaiban városunk ez idén nem szenvedett hiányt. Volt bál annyi, hogy akár aszkórossá táncolhatta magát az, ki Terpsichore nemes művészetét szenvedélylyel űzi.

Volt három piquenique, 4 álarozos bál, mely utóbbiakat a város maga rendezett, melyek mint mindig igen élénkek, és látogatottak voltak. Volt egy bohózatokkal, testgyakorlatok, és majomkomédiával egybekötött gyermek bál, volt két bálja a polgári társalgónak, volt egy gubernialis bál, melyben a felsőbb kört is egy család képviselte, és volt két figyelet bál, az utolsó e hó 14-kén. Ez volt a bálók leg-élénkebbike, legszebbike, méltó koronája a bevégzett farsangnak, melyet némileg részletesebben annál örömebb ismertettünk, mert e bálban csak örömtelt kebellet lehetett jelen a könyvek közt elkomolyodott tudós is, s a honfi keble örömtől doboghatott, mert testesülve látta itt azt, mi nemzetünk jövőjének legbiztosabb talapja, az egyetértést.

